

Nâzım ve Genco Erkal'dan Kuvayi Milliye Destanı

Genco Erkal, koronavirüse karşı alınan önlemlerle sahne sanatlarını durma noktasına getiren 2020 yılını **Nâzım Hikmet**'in başyapıtlarından *"Kuvayi Milliye Destanı"* ile kapatıyor. Destan, Yapı Kredi Yayınları tarafından hazırlanan özenli metinle birlikte Genco Erkal'ın görüntülü yorumunu içeren bir DVD eki eşliğinde sunuluyor. Bu *"özel"* kitabın bir başka özelliği de Erkal'ın DVD çekiminde *"Kuvayi Milliye Destanı"*'ni ilk kez baştan sona yorumluyor olması.

Geçen ekim ayında Nâzım Hikmet ve Genco Erkal'ı bir araya getiren bir başka olay yaşandı. Ankara Yenimahalle Belediyesi, Nâzım Hikmet Kongre ve Sanat Merkezi'ndeki Büyük Salon'a Genco Erkal Salonu adını vermiş ve 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kutlaması için sanatçıyı bu salonda bir Nâzım Hikmet gösterisi sunmaya çağırmıştı. Erkal, aralarında CHP Genel Başkanı **Kemal Kılıçdaroğlu**'nun da bulunduğu izleyicilere, Nâzım'ın şiirlerinden derlemiş olduğu *"İnsanlarım"* oyununu sundu. Oyun *"Kuvayi Milliye"*den bölümler içeriyordu. Nâzım'ın destanı Cumhuriyet Bayramı'yla buluşmuştu.

'Kuvayi Milliye'yi okuyunca allak bullak olmuştu

"Nâzım Hikmet'ten okuduğum ilk kitap 'Kuvayi Milliye'ydi" diyor Erkal: *"60'lı yılların başı. 'Onlar ki/ toprakta karınca,/ suda balık,/ havada kuş kadar/ çokturlar' diye başlayan destan beni çarptı. Allak bullak oldum. Resmen titriyorum. Arkadaşlarla eve kapanıp yüksek sesle okuyoruz..."*

Yıllar içinde Nâzım'ın şiir dünyasıyla oluşan bağ, Genco Erkal'ın yaptığı tiyatronun da önemli bir boyutu olarak bugüne ulaşacaktı.

Erkal'ın 45 yıldır sahne olayına dönüştürdüğü Nâzım çalışmalarının çoğunu bilirsiniz. *"Kerem Gibi"* I ve II, *"İnsanlarım"* ve **(Tülay Günel** ile) *"Yaşamaya Dair"* Erkal'ın yalnızca Nâzım'ın şiirlerinden oluşturup sunduğu oyunlardı. Çok oyunculu *"Sevda Bulut"* ve 2002'de İstanbul Uluslararası Tiyatro Festivali'nin *"açılış oyunu"* olarak sahnelerimizin seçkin kadın sanatçıları bir araya getirdiği *"Nâzım'a Armağan"*; dahası, **Fazıl Say**'ın *"Nâzım Oratoryosu"*nda sunduğu *"solo"* bölümler; ve Nâzım'la başka yazar ve ozanları buluşturduğu *"Her Gün yeni Baştan"*, *"Merhaba"* I ve II ile *"Nâzım ile Brecht Güneşin Sofrasında"*...

'Destan'da yalnız onların maceraları vardır

Nâzım'ın *"Kuvayi Milliye"*'si 1918'de başlar, Kurtuluş Savaşı'nın sona ermesiyle noktalanır. *"Başlangıç"* ve 8 Bap'tan oluşan metnin tüm bölümleri ozan çeşitli hapisanelerde hükümlüken yazılmıştır. Her Bap'ta öncelikle doğanın görüntüleri vardır; sonra işgal altındaki ülkenin toplumsal-ekonomik düzeydeki perişanlığı; sonra da perişanlık karşısında başlatılan umutlu savaşım; ardından, Kurtuluş Savaşı'nın akıllara durgunluk veren başansında imzası olan yiğit Anadolu insanlarının öyküleri gelir. **Karayılan**, Kambur **Kerim**, Arhaveli **İsmail**, Manastırlı **Hamdi** Efendi, Reşadiyeli **Veli Oğlu Memet**, Kartallı **Kazım**, Süleymaniyeli **Ahmet**, **Ali** Onbaşı, Kadınlarımız ve daha birçokları bu öykülerin kahramanıdır.

Genco Erkal bu yapıttaki *"anlatıcı"* yorumunu üç yaklaşıma dayandırmaktadır: Önce destansı (epik) bir uzaklıktan -sanki gözleriyle görüntüleri seçmeye çalışırcasına- baktığı durum ve olaylara, dizeler birbirini izledikçe -yaşananlara birinci elden tanık oluyormuşçasına- *"dramatik"* bir sıcaklık katmakta, öykünün -izleyicisini soluksuz bırakan- doruk noktasında ise bir masalcının bilgeliğiyle gülümseyerek burukluğu derinleştirmekte, bir başka deyişle, *"pathos"*a ulaşmaktadır. Olayların hem içinde hem dışındadır.

Genco Erkal, *"Kuvayi Milliye"*'yi sunarken katkısız bir destan anlatıcısıdır...